

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500—; pentru particulari Lei 400—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300—. În străinătate Lei 800—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 6—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Problemele economice ale înarmărilor. — Probleme actuale ale petrolului. — Contabilitatea publică la persani și egipteni. — *Cronica*: Adunarea generală a „Albinei”. Valoarea producției agricole. Situația agricolă a țării. România exportă 950 vagoane de vin în Germania. Cheia legăturilor de comerț cu Anglia. *Bilanș*: „Cassa de Păstrare”, institut de credit și econ., s. a. Săltște, în jud. Sibiu. (Convocare). Banca „Corvineana”, s. a., Hunedoara.

Problemele economice ale înarmărilor.

Asistăm la o „cursă a înarmărilor”, fără precedent în istorie, incomparabilă aproape ca alte eforturi făcute de popoare pentru atingerea vreunui ideal, oricât de frumos ar fi el. Există desigur o justificare a lor, dar aceste eforturi materiale sunt totuși un eveniment care nu va rămâne fără urmări, chiar dacă nu va urma după ele războiul.

Se vor vedea curând sau mai târziu urmările acestor enorme operații financiare și activități industriale. În ordinea economică, cheltuelile făcute pentru procurarea de arme, sunt un fapt cu repercursiuni adânci asupra mersului normal al economiei naționale. E interesant cât de puțin sunt considerate consecințele pur economice ale acestor operații. Ele sunt socotite acum ca fiind niște lucruri care se întâmplă „în afara” activității normale a vieții economice, un supliment gratuit.

Ori lucrurile sunt departe de a fi așa.

Producția de material de războiu este o activitate industrială, ce nu poate fi deosebită în fond de celelalte. E o producție la fel cu ghetetele sau brânza. Sunt bani cari circulă — material care se consumă, muncitori, cari primesc leafă și capital care încasează dobânzi.

Se afirmă că industria de războiu e o activitate economică „neproductivă”, că nu ar crea bogății. E greu de afirmat acest lucru, de fapt bogățiile noi nu se creează prin numărul de ghetete produse, ci prin beneficiul la care dă naștere acea producție, beneficiu pe care-l poate apoi utiliza întreprinzătorul ori meseriașul pentru a-și mări afacerea. Capitalul de lucru e o bogăție — nu produsul — ci rezultatul.

Dintr'un alt punct de vedere sunt greu de suportat pentru economia națională aceste cheltueli, prin faptul că ele reprezintă de fapt cumpărături *suplimentare* pe cari le face populația (prin stat) și cari îi încercă bugetul.

Pe de o parte deci o activitate economică suplimentară, pe de altă parte o cheltuială în plus corăspunzătoare; e deci un ciclu economic, o circulație de bunuri, care poate da, în ultimă analiză, lucru la oameni, cari câștigau puțin sau nu aveau nimic.

Nu se poate spune deci că aceste cheltueli ar fi neproductive, cu atât mai mult cu cât ele nu se pot compara cu

războiul propriu zis, fiindcă în acest caz, insolvabilitatea statului și marile datorii sunt rezultatul distrugerilor pe cari le provoacă războiul.

Deci cheltuelile pentru înarmare numai în măsura în cari ar apăsa prea greu și ar distruge prin aceasta parțial sau total economia națională, sunt păgubitoare. Până aci, ele trebuiesc considerate, ca o activitate economică obișnuită și care se adaugă la celelalte, măbind astfel puterea de producție a națiunii. Din cauza celor arătate mai sus, când înarmările sunt făcute prin cumpărături în afara țării, ele reprezintă o evidentă sărăcire a țării, pe care o poate acoperi numai cu mari rezerve de aur, constituite anterior în acest scop.

Înainte de a merge mai departe cu considerațiunile acestea să considerăm puțin realitatea.

Sunt două categorii de țări în ceea ce privește înarmarea. În cea dintâi predomină factorul material, în cel de al doilea cel uman. Țările anglo saxonice (Anglia și U. S. A.), pun toată greutatea pe înarmarea materială, pe când cele continentale realizează simultan cu cea materială o pregătire a materialului uman, a populației, a țării întregi — în vederea acelei formule de origină germană „războiul total“. Din cauza aceasta sumele cheltuite de cele dintâi țări sunt mai bine cunoscute și mult mai mari decât cele din țările continentale, unde ele sunt mai mici și unde pregătirile „morale“ nu se pot evalua în nici un fel.

Vom căuta să facem o examinare numerică a cheltuelilor pentru înarmare făcute de 4 țări: Anglia, U. S. A., Franța și Italia.

Cele mai formidabile cheltueli le face Anglia, care în 1937 cheltuia 262 milioane lire, în 1938, 388, iar în anul curent are prevăzute 523 mil., la cari dacă se mai adaugă și cheltuelile din bugetele celorlalte ministere în legătură cu apărarea națională, se ajunge la 580 mil. lire, adică cca 464 miliarde Lei.

Statele Unite au prevăzut pentru anul curent numai 1500 milioane dolari, adică 225 miliarde Lei.

Pe lângă aceste cifre, Franța a cheltuit în 1937: 28 miliarde franci, 47 miliarde

în 1938 și a prevăzut pentru 1939, 62 miliarde, adică 242 miliarde Lei.

Italia prevede pentru înarmări suma de 75 miliarde Lei, ceea ce reprezintă pentru ea un efort destul de însemnat și a necesitat importante prelevări asupra beneficiilor și chiar a capitalului cetățenilor.

Pentru a vedea costul mare a materialului de război, e destul a aminti că prețul unui avion comandat de Franța în Statele Unite este de 100.000 dolari, adică 15 milioane Lei, la care se mai adaugă întreținerea foarte costisitoare a acestui material.

Germania nu mai are un buget public, el nu mai e discutat de Reichstag, astfel că nu se pot cunoaște cifrele sumelor destinate înarmărilor. Se pot evalua însă indirect aceste cheltueli făcându-se în cea mai mare parte, ca în toate țările dealfel, cu sume realizate prin împrumuturi.

Sunt 3 forme în cari se realizează aceste împrumuturi:

1. Prin împrumuturi interne propriu zise, cari au ajuns la suma de 13 miliarde R. M.

2. Prin avansuri dela Banca Reichului și prin scontarea la ea de bonuri de tezaur, în valoare totală de 500 mil. R. M.

3. Prin emisiunea de Bonuri de tezaur prin intermediul unui grup de bănci particulare. Ele au ajuns la suma de 5.415 milioane.

Pe lângă aceste împrumuturi cari fac împreună aproape 20 miliarde R. M. adică 800 miliarde Lei (în timp de 5 ani), se mai adaugă impozitele excepționale create pentru cei cari n'au făcut serviciul militar în trecut, asupra întreprinderilor evreești organizate sau de altă natură, cum a fost cel recent aplicat asupra evreilor din Germania, ca represalii pentru asasinarea consilierului von Rath. Aceste cifre indirecte arată și pentru Germania o formidabilă pregătire militară.

O reacțiune instinctivă în fața acestor cifre, ar putea face pe cineva să se întrebe dacă acest fapt uriaș nu ar fi demn de un scop mai bun.

El dovedește că se poate realiza un efort financiar extraordinar, dar de ce nu s'ar face pentru ridicarea la un nivel mai înalt a vieții mizerabile a atâtor milioane de oameni?

Acestea sunt simple considerații fiziofizice.

Ne interesează practic rezultatele economice ale acestor înarmări. Ele variază pe lângă cele spuse mai sus și în măsura în care înarmarea e un simplu factor material sau privește și așa zisa înarmare morală, în statele unde se caută realizarea unei înarmări totale, prin participarea întregii națiuni la opera de apărare a țării.

În cel dintâi caz avem în fața noastră o simplă operație cu caracter economic, care are desavantajul arătat al producției, ce nu urmează a fi obiect de schimb comercial și care reprezintă în același timp o cheltuială suplimentară pentru economia națională.

Cu totul altfel se prezintă situația în cazul „națiunii înarmate”. În acest caz, pregătirile de războiu fac parte din lucrul de fiecare zi al fiecărui cetățean și fiecărei întreprinderi. Această preocupare înlocuiește în mare parte pe cele obișnuite și are aceiași funcție economică pentru națiune ca și operațiunile normale, cu atât mai mult cu cât înarmarea se bazează pe forțe de lucru, materie primă și industrie indigenă. Acesta e cazul cu totul tipic al Germaniei, singura țară ce nu afișează cifre gigantice, dar care lucrează mai conștient la opera de înarmare a țării — a întregii țări. Aceasta activitate a absorbit tot șomajul țării (ceeace *nu s'a întâmplat* în Anglia, unde sunt 2 milioane și în U. S. A. 10.000.000 șomeri), a dat de lucru la toți cu un câștig mai bun decât până aci.

Exemplul acesta dovedește măsura în care producția de obiecte, zise fără circulație economică, poate fi și una care să mențină și chiar să indice rezultatele activității economice a țării.

Au o limită aceste înarmări?

Cele pur materiale, desigur, în măsura în care există rezervele de unde să se cheltuească banii — o limită materială, precisă, pe când cele „totale” sunt mărginite așa cum spunea Hitler: „de granițele posibilităților omenești”, pe cari nu le poate nimeni bănuși.

*

Fenomenul nu-l putem studia așa cum ar trebui, în primul loc din cauză că ne aflăm chiar în mijlocul lui. Aceste

pregătiri și operații economice de mare amploare destinate unui scop unic va avea rezultate pe cari nu le putem compara cu nimic din ceia ce cunoaștem în trecut, iar prorociile nebazate pe exemple identice, în materie de economie, s'au dovedit a fi totdeauna false.

Fiind vorba de prorocii, sunt lucruri cari s'au spus acum două mii de ani și cari sunt valabile și azi. Astfel Kleomenes spunea despre războiu:

„Cel dintâi care a spus că banul este nervul lucrurilor, mi se pare că l-a spus gândindu-se mai ales la treburile războiului. Când Atenienii ordonau să se tragă triremele și să se imbarce, deși nu aveau bani, Demades zise: „Înainte de a te imbarca, trebuie să faci pâine”. „Se zice că Arhidamos cel vechiu, când aliații îi cereau să fixeze partea fiecăruia, a spus că războiul nu se face cu preț fix”.

Dr. N. N. PETRA.

Probleme actuale ale Petrolului.

Nu sunt 70 de ani de când pentru locuitorii pământului petrolul nu avea decât proprietăți medicinale între cari principalele erau vindecarea reumatismelor și a cancerului.

Pe vremea când se năștea Sir Henry Deterding, acum 72 de ani, tatăl lui John D. Rockefeller umbra cu o trupă ambulantă de șarlatani prin orașele Americii de Nord, vindeau sticlule cu un lichid uleios cu proprietăți miraculoase.

De atunci s'a înființat cea dintâi societate petroliferă a lui Rockefeller care deveni cu timpul aceea faimoasă „Standard Oil” cu un miliard de dolari capital — în 1920, dela cei 5.000 cu cari începuse.

Paralel cu el, apar interesele engleze în petrol în cari prezența lui Henry Deterding ajută enorm dezvoltării acesteia. Istoria petrolului până azi, e legată aproape exclusiv de acești doi oameni, dușmani fără milă unul față de altul, dar din a căror luptă ades sângeroasă s'a realizat marea industrie petroliferă de azi.

Nici când, nicio avuție pământească, nu a dat naștere la ciocniri de interese mai violente decât petrolul. Lupta din jurul Canalului Panama, revoluțiile din Mexic și Venezuela, războiul din Gran Chaco și câte asasinat, revoluții și incendii nu se datorează petrolului? Și azi când aceste lupte par încheiate sunt alte probleme mai grave pe cari le pune petrolul.

Toată mecanizarea lumii de azi, milioanele de automobile și sutele de mii de avioane, cari încearcă din ce în ce mai mult să întunece văzduhul, depind toate de petrol. Tot sistemul economic, civilizația noastră se bazează în mare parte pe petrol și un războiu viitor pentru cari se prepară cu atâta grije și chiar „dragoste“ popoarele, e imposibil fără petrol.

Se va relua deci în caz de războiu aceea titanică luptă pentru aurul negru — dar problema care se pune e mai gravă, petrolul e pe terminate. Puful de petrol se golesc, calculele specialiștilor sunt tot mai sceptice în ceea-ce privește viitorul. E din ce în ce mai clar, că nu va mai trece multă vreme până când petrolul nu va mai putea fi întrebuințat decât tot numai ca doctorie din cauza rarității lui.

Teama de epuizarea petrolului a cuprins lumea de acum 20 de ani. Cea dintâiu reacțiune a fost nu o reducere a producției, ci o căutare disperată după terenuri noi. Astfel au fost descoperite terenuri noi în Indiile olandeze, în insulele Sonde. Pe atunci se prevedea sfârșitul petrolului american pentru anul 1940, ceea ce e departe de a fi adevărat.

Ceea ce dovedește din primul loc că specialiști în materie de petrol se înșeală adese și nu pot face pronosticuri sigure. Astfel în 1914 se evaluau rezervele de petrol ale Americii la 6 miliarde butoaie, în timp ce dela începutul exploatărilor și până azi s'au extras 15 miliarde butoaie de petrol. În 1926 se face o nouă evaluare, care arată din nou cca 6 miliarde butoaie. De atunci și până azi s'au extras însă 11 miliarde. Ultimele evaluări arată rezerve de cca. 15—20 miliarde butoaie. Această evaluare duce la concluzia că în 15—20 de ani, Statele Unite nu vor mai putea produce nici o picătură de petrol, dacă nu vor fi descoperite noi terenuri, căci de fapt terenuri noi se descoperă mereu, prin prospecțiuni tot mai perfecte.

Evaluarea dela sfârșitul anului 1938 este de 17 miliarde butoaie.

În fața calculelor, cari arată limitarea tot mai accentuată a rezervelor de petrol, se opune speranța descoperirii de noi terenuri.

Totuși în cele mai multe țări se observă atingerea unui punct maxim în exploatările petrolifere. Astfel Polonia care producea în 1909, 2 milioane tone, a ajuns în 1937 la abia 500.000, în timp ce consumul intern e în continuă creștere astfel că în anul trecut exportul a fost cu totul suspendat. Acelaș lucru îl vom vedea mai târziu, la țara noastră.

Această restrângere a producției a determinat o reacțiune, care e mai evidentă în Mexic, dar are acelaș caracter în aproape toate statele Americii de Sud: naționalizarea petrolului. Lovitura din Mexic a fost atât de mult comentată din cauza marilor interese străine ce există în acest stat cu mari rezerve de petrol, în fond ea nu se deosebește de măsurile luate de Brazilia, Peru și Argentina.

Pentru țările sărace în petrol problemele în legătură cu înarmarea le-a pus în situația de a fi obligate să intensifice cercetările după petrol. Astfel Germania caută cu toată râvna să afle noi izvoare de petrol în teritoriile ei sărace. Rezultatele deși interesante sunt departe de a acoperi necesitățile crescânde în petrol ale unei Germanii, în care motorizarea face progrese enorme. Producția de petrol crește dela 200.000 tone în 1932, la 600.000 tone în 1937.

Sunt alte țări sărace, cari speră că în anul curent să-și poată acoperi cea mai mare parte, dacă nu toată necesitatea lor, cu producția internă. E cazul Ungariei și Jugoslaviei.

Ultimele speranțe pentru găsirea de petrol sunt îndreptate către țările unde exploatările sunt numai la început și unde se bănuiește încă existența unor rezerve imense. Intre acestea e Rusia, care însă pe de-o parte nu poate exploata toate terenurile, ce le are și pe de alta, nu oferă siguranța că ar putea fi un furnizor de încredere pentru statele Europene.

Aceiași situație e în China unde exploatările sunt la început, dar rezultatele sunt surprinzătoare, din cauza însă a distanței enorme, de Europa, petrolul Chinei poate fi utilizat numai în timp de pace.

Rezervele de petrol sunt încă destul de mari, și mai ales încă neprecis cunoscute. Totuși ei se va termina, și e bine ca omenirea să-și pună această problemă, de bună vreme.

Care e situația noastră în această problemă? Procentual producția României față de cea mondială este de 2,57% în 1937, cu care suntem situați în locul al 5-lea, înaintea Indiilor Olandeze, o situație destul de avantajoasă. Examinând mai deaproape situația țării noastre concluziile pot fi mai puțin favorabile.

În primăvara anului trecut, ministerul Economiei Naționale anunța, că menținând extragerea petrolului la acelaș nivel, în 10 ani toate rezervele cunoscute vor fi epuizate. În 1937 producția era totuși în scădere față de 1936 dela 8,7 mil. tone la 7,2 adică cu 17,6%, iar anul trecut ea a fost și mai scăzută.

Vechile terenuri petrolifere încep să dea tot mai puțin petrol, iar noile explorări sunt tot mai puțin mulțumitoare. Astfel producția din 1937 a scăzut deși s'au făcut cu 30% mai multe săpături decât în anul precedent. Scăderea producției petrolului pune înainte de alte probleme una financiară, aceea a faptului că 31% din bugetul statului se bazează pe petrol și una financiară prin faptul că marea majoritate a devizelor libere le obținem grație exportului de petrol.

În această situație cum s'ar putea propune în țară o politică care în teorie nu poate fi decât foarte cuminte:

1. Naționalizarea rezervelor de petrol.

2. Limitarea exploatărilor petrolifere la necesitățile noastre interne și la un modest export.

Dilema e evidentă, aproape tragică, dar considerând o situație de mai târziu când ne-am afla și fără petrol și fără bani, e tot mai preferabilă o politică de interes național cu riscurile unor dificultăți financiare.

Suntem siguri că se va ajunge odată la înțelegere și la adoptarea unei politici de păstrare a disponibilităților noastre de petrol, numai pentru noi, atunci când se va înțelege și ideea de sacrificiu, care e necesar pentru ca țara să câștige temelii solide, nu numai în ordinea morală a lucrurilor, dar și în cea economică.

Petrolul va mai produce multe griji omenirii, dar nu vor trece 100 de ani și tot atât de repede cât a și apărut în lume, va dispărea și cu el nesfârșita serie de fărâdelegi făptuite de dragul lui vor trece în istorie. „Spiritul uman va găsi ușor ceva să înlocuiască aurul negru” — poate „aurul alb”, energia luminoasă și veșnică a căderilor de apă sau aceea a căldurii solare. Va fi ceva mai puțin nefast și nu va mai asista omenirea la luptele pentru stăpânirea unei bogății, duse într'un fel care înjosește până la animal ființa omenească.

Dr. N. N. PETRA.

Contabilitatea publică la persani și egipteni.

Cirus, marele împărat al Persiei, preocupat de problema expansiunii teritoriale și de disciplinarea armatei, nu a putut să-și organizeze administrativ cuceririle sale. În momentul când se gândea la reformele necesare organizării teritoriale de sub stăpânirea sa, l-a surprins moartea.

Succesorul său Cambise, de asemeni n'a fost decât un militar. Totuși Cyrus pentru ca să-și poată mai ușor stăpâni diferitele triburi, organizase un fel de *Postă*, așezând din loc în loc, la distanța de o zi de călărie, grajduri cu cai sprinteni și oameni special antrenați.

Abia în 518 în. de Hr. Darius, fiul lui Histaspes organizează administrația vastului Imperiu al Persiei lăsat de Cyrus. El împărți Imperiul în 20 de *Satrapii* sau *Prefecturi*, având în frunte un satrap sau prefect ales de rege și amovibil la ordinul său. Acest prefect era în regiunea lui ca vice-rege, totuși un secretar regal supraveghea activitatea administrativă a acestuia. Puterea militară se găsea în mâna unui general. Alegerea acestor trei funcționari era făcută în așa fel ca între ei să nu existe o prietenie, fiind întotdeauna rivali, supraveghindu-se și controlându-se unul pe celălalt, fiind astfel exclusă o revoltă.

În afară de aceste trei organe, regele trimetea în fiecare an niște magistrați speciali numiți, „ochii și urechile lui” care trebuiau să constate la fața locului

ceea ce se petrecea în provincii. Acești magistrați speciali puteau ordona reforme și chiar suspenda pe satrapii, care nu se conformaseră dispozițiilor primite dela centru. Pentru executarea imediată a hotărârilor lor aceștia erau însoțiți de detașamente de soldați.

Inspecțiunile se făceau pe neașteptate.

Atribuțiunile satrapilor erau de a încasa și a vărsa impozitele tezaurului Statului. Tributul (impozitul) se percepea în metale prețioase. Darius spre a înlesni circulația acestor metale, imprimă mici discuri cu figura sa. Au fost primele monete metalice prețioase și se numeau darice. Această monedă n'a circulat decât în porturi și orașe, în restul țării a continuat să se folosească metalele prețioase brute.

Herodot descrie organizația administrativă enumerând toate satrapiiile și cifra tributului (impozit) anual al fiecăreia. Tributul plătit varia dela satrapie la satrapie fiind între 170 de talanți și 700 talanți. Tezaurul public se găsea în cetățile Susa și Persepoli. Tot acolo se afla și arhiva administrației. Metalul prețios era păstrat în formă de vase și numai o mică parte era transformat în monete. După Herodot, bugetul monarhiei lui Darius conta pe o sumă de 14.560 de talanți, la încasări, pe an, ceea ce ar corespunde la 32 miliarde în moneda noastră.

Xenofon spune că Socrate admira foarte mult organizația administrativă a Persiei.

Intr'adevăr, în toate regiunile în afară de satrapul care era organul suveranului, regele trimetea și armata suficientă pentru respectarea hotărârilor sale și al funcționarilor săi.

Se dădea o deosebită atenție agriculturii, suveranul însuși făcând inspecții și premiind pe cei harnici.

Spre deosebire de Assiro-Caldeenii, care ne-au lăsat foarte multe documente privitoare la contabilitatea lor de stat, dela persani avem foarte puține. La Abydos s'a găsit o greutate persană din bronz în formă de leu de circa 30 kg.; la baza ei scrie: „a fost recunoscută exactă în fața custozilor argintului”. În localitatea Nimrud lângă Ninive s'au găsit vreo 16 din aceste greutăți.

Documente scrise, — cum am spus mai sus, — avem foarte puține astfel: la Louvre se păstrează un papirus în care un curtean înscrise cheltuelile prințului în modul următor:

	COL. I.
"	scrie în luna Paophi.
"	vin egiptean quelbi 1;
"	" " quelul 1, quelbi 2;
	COL. IV.
Ziua de 23 pentru prânz	quelul 1, quelbi 1;
Ziua de 34 " " "	1, quelbi 2;

(Corpus inscriptionum semiticarum Pars. II. XVII).

Intr'un alt fragment de papirus din epoca dominației persane în Egipt, ce se găsește în muzeul Vaticanului, se pot citi în caractere aramice aceste notițe de contabilitate:

„Pentru atâtea persoane	13.887
Dar lui Ad Anhhapi, fiul lui Petisi, pentru smirnă (?) 850 . . . . . în total	R. 10
Cheltueli casnice:	
Dat lui Taba, fiul lui M.	
Anhhabi, fiul lui Petisi	
Sahpimu, fiul lui Hruti	
Peteharpohrati, fiul lui Pet.	
Petesobku	R. 14
Gamsuh, fiul lui Sahpimu	R. 124
Cheltueli urbane:	
Petetu	R. 60
Ahrehib, fiul lui Hapimu	R. 60
Suma totală	R. 258

(Corpus Inscript. Semitic. ed. Par. XVIII Ledrain Papyrus du Vatican et Papyrus de la Propagande Revue d'assyriologie et d'archéologie orientale Paris Vol. I. 1888).

Lipsa documentelor la Perși se datorează faptului că ei le scriau pe papirus și în afară de aceasta Alexandru Machedon la cucerirea Persiei a ars toate arhivele.

EGIPTUL VECHIU, după frumoasa expresie a lui Herodot: „Egiptul este un dar al Nilului“. Fără acest fluviu, pe drept socotit sacru, acest teritoriu ar fi fost un deșert.

Egiptenii dându-și seama de importanța pe care o prezenta Nilul, își concentraseră întreaga atenție și toate eforturile în amenajarea lui cât mai bună. Astfel se explică faptul că Egiptenii au fost primii care au dezvoltat teoremele geometrice și legile hidraulice. Încă din cea mai îndepărtată antichitate ei au ridicat Nilului imnuri de slavă.

Proprietatea pământului, dar al Nilului, era împărțită în trei părți: o parte templelor, una monarhului și una războinicilor sau nobililor. Pământurile erau împărțite pe regiuni.

Documente privind a 12-a și a 13-a dinastie descriu cu exactitate oficiul pe care-l îndeplinea prefectul orașului, care înregistra și încasa sumele datorate statului.

„Dja-ul“, prefectul orașului, locuiește în orașul regal, atribuția sa este de a împărți pământurile spre cultură așa cum crede de cuviință.

Mai mare ca prefectul orașului este „basilico grammate“ care guvernează două regiuni.

Peste toți se află prefectul tezaurului, ajutat de scribii prefectilor. Aceștia au atribuțiuni de a face rapoarte verbale, precum și în scris, în care se consemnează hotărârile luate de prefectul tezaurului.

Prefectului tezaurului i se fac rapoartele pentru afacerile domeniului suveranului din nordul și sudul țării.

Lui i se raportează de orice intrare sau eșire de bunuri, din palatul regelui.

Cumpărăturile de terenuri regale și înstrăinările acestora nu se poate face fără aprobarea sa. Iată cum îi sunt descrise atribuțiunile sale:

„In sala sa este un registru privitor la orice teren cultivat. Prefectul tezaurului fixează limitele moșiilor în orice district (județ) și sigilează cu sigiliul stăpânului său.

„El supraveghează toate ofertele făcute tezaurului și deschide tezaurul cu prefectul sigiliului“.

Și puțin mai departe se citește:

„La 23 ale primei luni din smu s'a făcut împărțirea terenurilor așezate pe coasta orientală.

S'au făcut loturi pe acest țârm:	120
Lui Hotep primul lot coți	40
Lui Handurtasen	20
Total	60

(Revillont Eugène Supliment aux données juridiques des inscriptions de Reymara 1898 (Paris Vol. VII).

Cultivarea pământului se făcea de colonii în schimbul hranei în natură.

O armată de scribi înregistra produsele câmpului, vitelor, pescuitului, vânatului și încasările. Muncitorii erau supravegheați de intendenți, inspectori, etc.

În fruntea satelor era un păzitor care supraveghea predarea recoltei.

Nilometrul: revărsările Nilului baza impozitelor și bugetului Egiptului.

Strabon (XVII-I), vorbește de un nilometru în orașul Elefantina, „util agricultorilor pentru regularea apelor, canalelor și a digurilor. Această cunoaștere este utilă și guvernului pentru stabilirea impozitelor; deoarece unei mai mari revărsări îi corespund impozite mai mari“.

Înălțimea inundațiilor deci constituia baza sigură pe care administrația de stat stabilea impozitele și făcea bugetul fără să se teamă de vreo greșală.

Din cele mai vechi timpuri administrația publică egipteană se afla în mâinile unei puternice corporații, bine organizată, cu o ierarhie proprie, aceia a scribilor.

Din diferitele monumente și inscripțiunile sepulcrale se poate vedea imensitatea organizației acestor scribi. Astfel: „Consilier secret al tuturor ordinilor regale“. „Confidentul regelui care-i urmează pașii“. „Paznicul depozitului Faraonului“, „Administratorul casei albe“; „Directorul scribilor: câmpului“, etc.

Intr'un document al dinastiei XII-a a regelui Antef se vorbește de un ministru regal, scrib al (conturilor) socotelilor: „Marele principe Amon, Ministrul regal, singurul tovarăș, scrib perfect al socotelilor, primul procuror al regelui Antef . . . A fost pus în fruntea oamenilor pentru a număra contribuțiunile lor pentru Rege.

El stabili socoteala raporturilor principilor locuind în toate regiunile străine, în argint, în aur, în untdelemn, în fămâie, etc."

Un papirus al dinastiei a 12-a a lui *Kahun* vorbește de un administrator al veniturilor regale ale unui district.

Un alt mesagiu spunea: „Acest mesagiu e pentru ca să prevină pe rege că eu am trimis o copie a contului lui . . . Scribul Senbubu spune că extrasul contului trimis este exact". (Regnorum Liber III, Esdras cart. I^a).

Administrația de stat era împărțită în câteva „ministere" *dicaster*.

De (*ministerul*) *dicasterul* finanțelor depindeau „cele două case ale argintului" sau tezaurul în care se cuprindeau și depozitele de alimente.

(Moret A. Catalogue du Musée Guimet: Galerie Egyptienne pag. 154 6 Vol. XXV Paris).

Un papirus z's al lui *Kahun* cuprinde darea de seamă a ministerului *Rexmara* către guvern.

În muzeul Egiptean din Cairo este un papirus atribuit secolului al 20-lea în. de Hr. în care se pot celi conturi de ale Curții Egiptene ale imperiului de mijloc:

A venit mareșalul *Entefemab* și a dat următorul ordin scris:

Să se dea reginei, principeselor și femeilor haremului din încasări.

Ordinul a fost executat.

Listă de cât au primit în această zi:

Regina primește 30 de pâini, 5 sticle cu băutură fermentată, un pachet cu fructe...

Principele și principesele primesc numai 10 pâini.

„Surorile regale", sau femeile din harem, primesc 10 pâini și o sticlă cu băutură fermentată.

Contul casei regale
Pentru 26—2—3:

Lista intrărilor (încasări) regulate	Pâini	Sticle cu băutură	Sticle mari	Fructe
Rest din 25—2—3	1.630	130	52	20
Intrări din aceeași zi	210.487	12	—	—
Primate dela templul lui Amon din ordin regal	716	125	30	20
Regina	100	—	—	—
Prințul și trei prințese de fiecare	10	2	1	2
6 femei din harem de fiecare	10	1	5	—
1 doamnă	20	2	5	—
2 doamne	20	1	5	—
Judecătorul din Nechent	10	1	5	—
Doi ofițeri din garda corpului	20	2	5	—
Trei înalți funcționari judecătorești, fiecare	20	2	5	—
Un al patrulea funcționar judecătorec	20	2	5	—
Un al patrulea funcționar judecătorec	10	1	5	—

(*Revillont Eugène* supplements aux données juridiques des inscriptions de *Rexmara* Revue Egyptologique vol. VII pag. 148—153).

Borchardt E. Zeitschr. für Aegypt Sprache cit Passavanti pag. 134.

Un papirus din anul al 2-lea al regelui *Psammeticul II* vorbește de o chitanță a unui perceptor al templului lui Amon. (*Revillont Eugène* Quelques textes démottiques archaïques transcrits à mon cours Revue Egyptologique XII Paris 107).

Interesant de redat este raportul unui inspector către șeful lui de serviciu: „Am sosit la Elefantina. Îndeplinesc misiunea mea: trec în revistă fanții și caii templelor, servitorii și pe ceilalți supuși care slau în locuințele oficialilor Majestății sale. Iată cum se poate raporta Majestății sale: afacerile mele se scurg ca Nilul. Nu va fi nemulțumit de mine".

(*Maspero M* Du Genre epistolaire chez les anciens Egyptien).

Casa socotelilor. Un alt papirus din timpul regelui *Psammetiku*, din al 18-lea district al Egiptului și păstrat acum în muzeul *Rylands din Manchester*, vorbește de un intendent al Casei Socotelilor: un oficiu de încasări și de supraveghere a întregii administrații a statului, asemenea *Curții noastre de Conturi*, pe care o credeam creație modernă. (*Revillout Eugène* Contrats démottiques archaïques du Musée Ryland Revue Egyptologique vol. XIV Paris 1914).

Cu privire la buget găsim un papirus care redă bugetul cultului sub *Ptolomeu*, astfel:

„Socoteală de cât dă Majestatea Sa ca onorar templelor Egiptului de Sus" și de Jos, ca impozit pe fiecare an.

Majestatea sa dă 150.000 monezi de argint. În afară de aceasta templul mai încasează 950 de monete de argint dela locuitori ca impozit anual.

Statul egiptean după unele calcule încasa din impozite anuale cam 12.500 talanți ce ar reveni în moneda noastră circa două miliarde și jumătate de lei.

(*Revillout Eugène* le Budget des cultes sous Ptolomèè Philadelphie Revu Egyptologique III. 1885)

Din cele arătate mai sus reese că înțierea socotelilor atât în vieața publică, cât și în aceia particulară a preocupat popoarele încă din cele mai vechi timpuri, iar instituțiile moderne create pentru stabilirea, urmărirea, perceperea, încasarea și controlul impozitelor, nu sunt invențiuni ale legiuitorului modern, ci au fost create potrivit nevoilor timpului și țării unde s'au aplicat.

Prof. Dr. Ioan I. Mărculescu.
Directorul Liceului Comercial
„Marele Voevod Mihai", din București.

CRONICA.

Adunarea generală a băncii „Albina“, a fost ținută Sâmbătă, 25 Martie a. c., la ora 11 a. m., la sediul băncii din Sibiu.

După ascultarea raportului consiliului de administrație și a cenzorilor, adunarea a dat aprobare pentru gestiunea anului 1938, votând conducătorilor încredere unanimă.

Din raportul citit aflăm că profitul net al a. 1938 a fost de Lei 13.044.704, care după repartizare, dând în prealabil fondurile de amortisment cu Lei 8.000.000 conform propunerii consiliului, face posibil distribuirea unei dividende de Lei 32'50 brut și Lei 26'23 net, de acțiune, care se va plăti imediat după adunarea generală, contra cuponului Nr. 66.

Fondul de rezervă legală va fi de Lei 18.062.498 și Fondul de amortizare pentru creanțe dubioase de Lei 28.885.493 și cel pentru imobile Lei 5.000.000.

După ascultarea raportului consiliului de cenzori s'a exprimat d-lui director general Ioan Vătășan, care trece la pensie, mulțumită și recunoștință pentru serviciile aduse institutului; s'a stabilit indemnizația membrilor din consiliul de cenzori și s'a fixat prețul jetoanelor pe anul 1939.

Au fost realesi în consiliul de administrație pe 6 ani d-nii *Dr. Ilie Beu*, președinte și *Dr. Nicolae Comșa*, vicepreședinte. Au mai fost aleși: pe 1 an dl *Dr. Alexandru Dragomir*, adv. Cluj, în locul d-lui consilier Petre Drăghici; apoi pentru completarea consiliului la 12 membri, dl *Mihai Șerban*, rector la acad. de agric. din Cluj pe 2 ani și dl *Ioan Agârbiceanu*, literat, Cluj, pe 4 ani.

Adunarea generală a fost închisă în o atmosferă de generală mulțumire și cordialitate.

Valoarea producției agricole. Serviciul de studii și statistică al Ministerului Agriculturii a realizat un record. Il relevăm pentru că merită să fie relevat. În Februarie 1939 acest serviciu a fost în stare să procure date provizorii asupra valorii producției agricole în anul 1938. Adică o statistică terminată în scurt timp, o statistică de mare însemnătate și de mare folos. La noi e un record!

Ce spune această statistică? Că valoarea producției totale agricole din anul trecut a atins 82,4 mi-

liarde Lei, din care valoarea cerealelor reprezintă 50,8 miliarde Lei.

E o cifră interesantă.

Tot statisticile ne arată că în anul 1938 producția industrială a atins circa 64 miliarde, bineînțeles fără producția industriei extractive. În 1937, producția industrială a fost numai de 51 miliarde, după cum vedem ea crește mereu și a ajuns să se apropie de valoarea producției agricole.

Dacă am lua cifrele singure și am adăuga la producția industrială valoarea producției din industria extractivă am putea trage încheierea că într'adevăr România nu mai este o țară eminentemente agricolă, cum ne învățasem până acum câțiva ani.

Situația agricolă a țării. Din datele Ministerului agriculturii, situația agricolă se prezintă astfel: În toată câmpia Dunării, în sudul Basarabiei și în Dobrogea se simte nevoia de ploaie, întru cât pământul nu a absorbit cantitatea de umiditate necesară. În unele locuri au început arăturile; astfel în Dobrogea se seamănă orz, mazăre și ovăz. Temperatura, relativ ridicată, va provoca o timpurie dezvoltare a semănturilor de toamnă. La pomii fructiferi a început să se desvolte mugurii. Recolta de fructe e grav amenințată de un eventual îngheț, care s'ar putea ivi în a doua jumătate a lui Februarie, ba chiar în cursul lunii Martie.

România exportă 950 vagoane de vin în Germania. Un important contract a fost încheiat pentru livrarea a 700 vagoane de vin alcoolizat de 23 grade (vin distilat) și 250 vagoane vin de masă de 11—12 grade în Germania. Vinul va fi exportat de „Federația cooperativelor viticole“, centrala cooperativă de import și export și exportatorii calificați. Exportul a început la 1 Martie.

Cheia legăturilor de comerț cu Anglia. A făcut mare valvă la noi articolul publicat de „Times“ și reprodus în „Argus“ de acum câteva zile, privitor la legăturile comerciale, anglo-române, articol datorit d-lui John Haslam, membru al Camerei Comunelor.

Deputatul englez atrage atenția opiniei publice britanice asupra însemnății legăturilor comerciale cu sud-estul european și în special cu România.

Dar, în același timp dl John Haslam dă și soluția, ca produsele engleze să poată concura mărfurile altor țări industriale din Europa. El arată că o sursă bogată de devize forte s'ar oferi imediat României, dacă ea ar vrea să facă uz de recentele propuneri britanice de a prelua importul anumitor produse alimentare necesare Marelui Britanii. Aceasta arată avantajul pentru noi de-a vinde în Anglia, avantajul în care credem toți. Englezii însă, ne cer să cumpărăm mai mult dela ei ceea ce Românii ar face dacă li s'ar furniza și mijloacele de plată, adică de transfer. Iată de ce se pune la noi atâta stăruință în câștigarea capitalului englez capabil să valorifice bogățiile țării, dar să ne dea în același timp puțința ca prin intrări de capitaluri să suplینim unele greutăți în balanțele comerciale.

În orice caz, îndemnul d-lui Haslam vin într'un moment fericit, când există dorința de colaborare din ambele părți.

„CASSA DE PĂSTRARE“
INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, S. A. IN SĂLIȘTE, JUD. SIBIU.
Capital deplin vărsat: Lei 1.250.000. Reg. Soc. Bancar 9/1939.

CONVOCARÉ.

Acționarii institutului de credit și economii „CASSA DE PĂSTRARE“, S. A. în Săliște, sunt invitați la

a LIV-a adunare generală ordinară,

care va avea loc *Marți în 18 Aprilie 1939, orele 10 a. a.*, în sala de ședințe a institutului.

O R D I N E D E Z I :

1. Deschiderea și constituirea adunării generale;
2. Raportul Consiliului de Administrație, Bilanțul și contul Profit și Pierdere pe anul 1938 și raportul Consiliului de censored;
3. Descărcarea Consiliului de Administrație și a Consiliului de censored;
4. Alegerea unui membru în Consiliul de Administrație cu mandat de 7 ani, în locul devenit vacant prin tragere la sorți;
5. Fixarea jetoanelor de prezență;
6. Hotărâre cu privire la preschimbarea acțiunilor vechi cu titluri noi și înglobarea — potrivit declarațiilor subscrise de creditori — a creanțelor lor în capitalul societar;
7. Eventuale propuneri admise la discuțiune de către consiliul de administrație.

În cazul că la această adunare generală, convocată pe ziua de 18 Aprilie 1939, nu s'ar depozita numărul de acții sau nu ar fi prezenți acționarii, conform dispozițiilor statutare, se convoacă acționarii la o a doua adunare generală ordinară pe ziua de *Mercuri în 26 Aprilie 1939, orele 10 a. m.*, în localul sus amintit, putând această adunare să aducă concluze valide, fără considerare la numărul acțiunilor depozitate și la numărul acționarilor prezenți.

Săliște, la 22 Martie 1939.

Consiliul de Administrație.

Notă: Acționarii cari doresc a lua parte la această adunare generală sunt invitați ași depune acțiunile cu 3 zile înainte de adunarea generală la cassa institutului sau la institutul „Albina“, din Sibiu, „Banca Centrală“, din Cluj și „Banca Românească“, Sucursala Sibiu.

Totodată li-se aduce la cunoștință că Bilanțul încheiat la 31 Decembrie 1938 precum și contul Profit și Pierdere au fost depozitate, conform dispozițiilor Legii pentru organizarea și reglementarea comerțului de bancă, la Tribunalul competent din Sibiu și se pot vedea atât acolo, cât și în biroul institutului în orele de oficiu.

Banca „Corvineana“, s. a. Hunedoara.

Capital social Lei 6.000.000 — R. S. B. No. 25 din 21 XII. 1935. — Rezerve Lei 994.990 —

Convocare.

În sensul Art. 12 din statute, domnii acționari ai Băncii „CORVINEANA“, S. A. în Hunedoara, sunt convocați la

a 43-a adunare generală ordinară

care se va ținea în localul băncii din Hunedoara, la 26 Martie 1939, la orele 3 p. m., cu următoarea

O R D I N E D E Z I :

1. Deschiderea și constituirea adunării generale. (Art. 15 din statute);
2. Darea de seamă a Consiliului de Administrație și raportul Censorilor, aprobarea Bilanțului pe anul 1938, întrebuintarea beneficiului net și darea absolutului;
3. Intregirea Consiliului de Administrație;
4. Fixarea jetoanelor de prezență pentru membrii Consiliului de Administrație și stabilirea remunerației pentru membrii Consiliului de Censored pe anul 1939.

Domnii acționari, cari doresc a lua parte la adunarea generală, sunt rugați a-și depune în înțelesul Art. 14 din statute, la cassa Băncii „Corvineana“, acțiunile și eventual documentele de plenipotență cel mult până la 25 Martie 1939, orele 12.

Adunarea generală este legal constituită dacă acționarii prezenți reprezintă cel puțin $\frac{1}{4}$ din capitalul social.

Hunedoara, la 8 Februarie 1939.

Consiliul de Administrație.

Banca „CORVINEANA“, S. A., Hunedoara.

Bilanț incheiat la 31 Decembrie 1938.			
Active.		Pasive.	
	Lei	b.	Lei
<i>Cassa:</i> a) numerar efectiv	1.099.030		
b) disponibil la B. N. R.	107.718	1.206.748	
<i>Portofoliu de titluri:</i>			
I. Titluri românești:			
1. Cu venit fix:			
Efecte publice v. n.	318.700	189.585	
2. Cu venit variabil:			
a) Acții cot. la bursă v. n.	10.000	96.000	
b) Acții necot. la bursă v. n.	58.000	37.503	323.088
v. n.	386.700		
<i>Portofoliul de scont:</i> (plătibil în țară):			
a) cambii fără garanții	2.242.801		
b) cambii garantate cu titluri	53.000		
c) cambii garantate cu ipoteci	3.172.050	5 467.851	
<i>Debitori:</i> (din țară):			
a) debitori fără garanții	162.995		
b) debitori garanțați cu titluri	138.450		
c) debitori garanțați cu ipoteci	380.300	681.745	
<i>Creanțe în conversiune, conform legii din 7 Aprilie 1934</i> (cota rămasă):			
a) în portofoliu	2.531.698		
b) reescutate la B. N. R.	1.796.580	4.328.278	
<i>Imobile:</i>			
a) pentru uzul propriu	1.000.000		
b) alte imobile	388.096	1.388.096	
<i>Mobilier:</i> — Amortizat			
		13.395.806	
Conturi de ordine:			
Cauțiuni statutare:	475.000		
Efecte spre incasare: (în portofoliu)	82.234		
Ipoteci, cesiuni și garanții diverse	3.315.380		
Dep. de titluri și alte valori în păstrare	1.725.500		
	5.598.114		
<i>Capital social:</i>			6.000.000
<i>Fonduri de rezervă:</i>			
a) rezervă legală	218.164		
b) rezervă statutară	38.996		
c) rezervă specială	242.571		
d) alte fonduri	13.200	512.931	
<i>Fond de pensii și ajutor al funcționarilor</i>			482.059
<i>Depuneri spre fructificare:</i>			
I. Depuneri noi: (pe termen):			
a) cu livrete de econ. la purtător	96.684		
b) cu livrete de econ. nominative dar plătibile la purtător	1.062.332	1.159.016	
II. Depuneri vechi: (re-duse prin aranjament)			
a) la vedere	612.128		
b) pe termen	621.311	1.233.439	2.392.455
<i>Angajamente de reescont:</i> (în țară):			
a) curente la B. N. R.	1.316.500		
b) în conversiune (cota rămasă) la B. N. R.	1.796.580	3.113.080	
<i>Dividende neridicate:</i>			31.293
<i>Conturi diverse creditoare:</i>			374.535
<i>Conturi transitorii creditoare:</i>			88.930
<i>Beneficiul net:</i>			400.523
			13.395.806
Conturi de ordine:			
Deponenți de cauțiuni statutare			475.000
Remitenți de efecte spre incasare			82.234
Deponenți de ipot., cesiuni și gar. div.			3.315.380
Dep. de titluri și alte valori în păstrare			1.725.500
			5.598.114

Contul de Profit și Pierdere la 31 Decembrie 1938.			
Debit.		Credit.	
	Lei	b.	Lei
<i>Cheltuieli de administrație:</i>			
a) Salarii și indemnizații	280.400		
b) Diverse	120.758	401.158	
<i>Impozite și taxe:</i>		67.057	
<i>Dobânzi plătite:</i>			
a) la depuneri	52.826		
b) la reescont	38.209		
c) la alți creditori	27.286	118.321	
<i>Beneficiul net:</i>		400.523	
		987.059	
<i>Dobânzi incasate:</i>			
a) dela portofoliul de scont	563.949		
b) dela debitori	100.888	664.837	
<i>Comisioane incasate:</i>		45.668	
<i>Venitul portof. de titluri</i> (din cup. exigibile)		20.264	
<i>Venitul imobilelor:</i>		139.200	
<i>Beneficii diverse:</i>		14.907	
<i>Incasări din creanțe amortizate:</i>		102.183	
		987.059	

Hunedoara, la 31 Decembrie 1938.

Valer Bejan, director executiv. — expert-contabil. Ioan Don, casier — expert-contabil. Maxim Crăciun, expert contabil.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Dr. Ioan Popoviciu, președinte. Dr. Mihail Mărcuș. Dr. Laurențiu Leșnican. Miron Glodean.
Nicolae Albu. Ing. Ștefan Mateescu. Ștefan Jeșanu. Protopop Nicolae Suciu.

Subsemnatul comitet de censored am examinat conturile de mai sus și le-am găsit în deplină ordine și exacte.

Hunedoara, la 8 Februarie 1939.

G. Turceanu, președinte. Teodor Murgău. Liviu Dima. Aurel Dămăcuș, expert-contabil.